

GRID
WARSZAWA

In partnership with
UN Environment
Programme

PIERWSZE KROKI Z KLIMATEM

PORADNIK NA DRODZE
DO NEUTRALNOŚCI
KLIMATYCZNEJ

Publikacja zrealizowana w ramach pierwszej edycji
Sustainable Leaders' Hub

Organizator:
Centrum UNEP/GRID-Warszawa

Copyright © Centrum UNEP/GRID-Warszawa
Wszystkie prawa zastrzeżone
Warszawa 2022
ISBN: 978-83-963693-0-7

Opracowanie publikacji:
Centrum UNEP/GRID-Warszawa

Zespół redakcyjny:
Bartłomiej Kozek, Michał Purol

Korekta:
Elżbieta Wołoszyńska-Wisniewska

Projekt zrealizowany dzięki wsparciu Ambasady USA w Polsce. Materiał został sfinansowany z grantu przyznanego przez Departament Stanu USA. Opinie, stwierdzenia i wnioski w nim zawarte należą do jego autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska Departamentu Stanu USA.

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

PIERWSZE KROKI Z KLIMATEM

PORADNIK NA DRODZE DO NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ

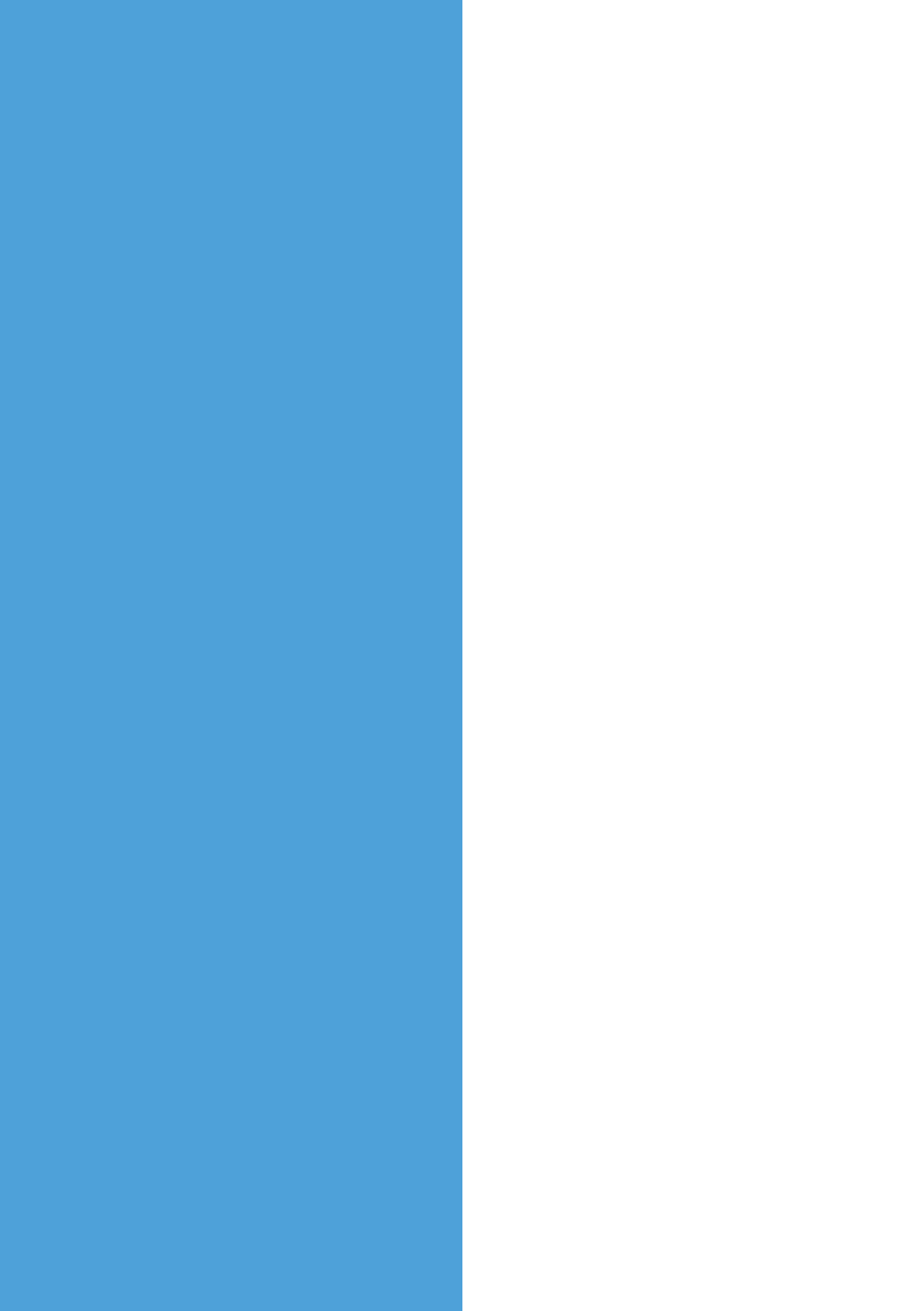
Pytania o planetę	4
-------------------	---

Jak się zmieniać	16
------------------	----

Słownik pojęć	30
---------------	----

Centrum UNEP/GRID-Warszawa	38
----------------------------	----

PYTANIA O PLANETĘ

Pytania o planetę

Co dzieje się z Ziemią? Czemu nadszedł czas działania i jaką rolę w tym procesie odegrać może biznes? O kryzysie klimatyczno-ekologicznym często słyszymy z perspektywy danych naukowych czy aktywizmu społecznego.

To bardzo ważne spojrzenia, czasem jednak niezbędne jest również pokazanie, w jaki sposób ten kryzys przekłada się na życie gospodarcze – i w jaki sposób biznes, zamiast być częścią problemu, może się stać częścią rozwiązania. By tak się stało niezbędne jest posiadanie podstawowej wiedzy, umożliwiającej przemyślane podjęcie pierwszych kroków na rzecz stworzenia przyjaznego dla ludzi i środowiska modelu biznesowego.

W poniższym zestawieniu przygotowaliśmy odpowiedzi na najważniejsze, pojawiające się w przestrzeni publicznej pytania o klimat, stan środowiska oraz teorię i praktykę zrównoważonego rozwoju. Mamy nadzieję, że pomogą one w postawieniu tych pierwszych kroków.

Dlaczego zaczęliśmy tyle mówić o klimacie?

Przez setki milionów lat ziemski klimat zmieniał się w swoim tempie, do którego dostosowywały się zamieszkające na planecie organizmy. Gwałtownym wahnięciom w jego obrębie często towarzyszyły epizody wielkiego wymierania gatunków – przez większość czasu zmiany stężeń gazów cieplarnianych w atmosferze zachodziły jednak bardziej stopniowo.

Mniej więcej od połowy XIX wieku obserwujemy jednak coś nowego w historii Ziemi. Mamy do czynienia z szybkim wzrostem stężeń wspomnianych gazów, przez co ziemska atmosfera zatrzymuje więcej niż do tej pory energii cieplnej, docierającej do powierzchni ze Słońca. Coraz wyraźniej widać, że sytuacja ta jest związana nie z naturalnymi zjawiskami, lecz z rosnącymi emisjami gazów cieplarnianych wynikłymi z działalności gospodarczej człowieka. Działalności, która od czasów pierwszej rewolucji przemysłowej coraz mocniej powiązana jest ze spalaniem paliw kopalnych.

Emisje te, w połączeniu z innymi skutkami działalności człowieka, zachodzą na skalę, która zdaniem wielu naukowców uzasadnia nawet wyodrębnienie ostatnich dekad jako nowej epoki geologicznej w dziejach naszej planety – antropocenu, charakteryzującego się istotnym wpływem człowieka na właściwie każdy element funkcjonowania Ziemi.

Skąd pewność, że zachodzące zmiany klimatyczne są spowodowane przez człowieka?

Dane naukowe na ten temat są zbierane i analizowane m.in. przez IPCC – Międzypaństwowy Zespół ds. Zmian Klimatu, powołany do życia w roku 1988 dzięki współpracy Światowej Organizacji Meteorologicznej (WMO) oraz Programu ONZ ds. Środowiska (UNEP). Zespół naukowców bierze pod lupę dostępną literaturę naukową i – na jej bazie – analizuje globalną sytuację klimatyczną oraz scenariusze jej dalszego rozwoju.

Zawarty w raportach IPCC konsensus naukowy jest jasny – dziejących się w ostatnich dziesięcioleciach zmian w globalnym systemie klimatycznym nie da się wytłumaczyć zjawiskami naturalnymi. Zachodzą one w każdym zakątku planety, przyczyniając się do podmywania fundamentów umożliwiających trwanie ludzkiej cywilizacji na obecnym poziomie złożoności.

Odpowiedzialność za nie ponosi model gospodarczy, który wytworzyliśmy przez dziesięciolecia i w którym nie bierzemy pod uwagę kosztów zewnętrznych naszej działalności gospodarczej oraz ich wpływu na dobrostan ludzi i środowiska – albo robimy to w niedostateczny sposób. Konieczne stają się daleko idące korekty w jego obrębie, umożliwiające wejście ludzkości na ścieżkę trwałego, zrównoważonego rozwoju.

Fot. Un-Splash, Patrick Hendry

Fot. Un-Splash, Melissa Bradley

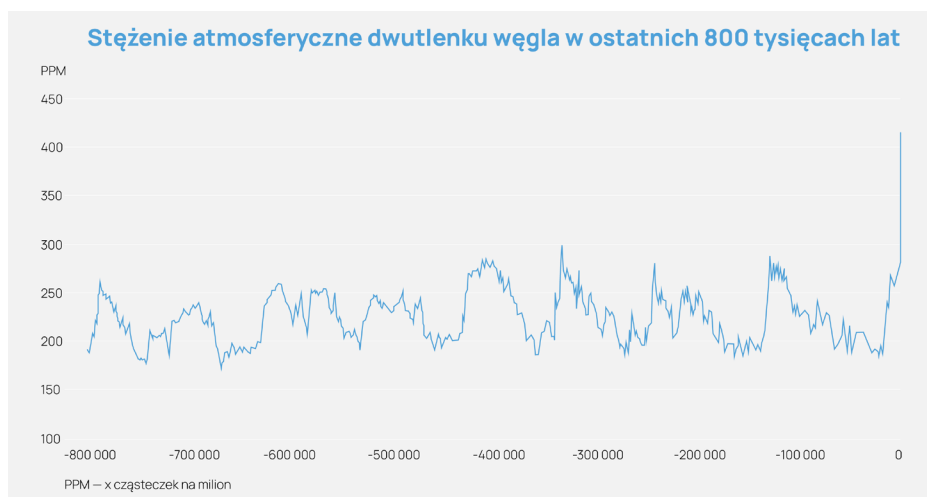
Fot. Un-Splash, Marcin Jozwiak

Dlaczego temat zmian klimatu jest taki ważny?

Dane z raportów IPCC wskazują wyraźnie na potrzebę odejścia od „biznesu takiego jak zwykle”. W przypadku przekroczenia progu 1,5–2 stopni Celsjusza wzrostu średniej, globalnej temperatury w porównaniu do epoki przedprzemysłowej gwałtownie podniesie się ryzyko różnego rodzaju negatywnych sprzężeń zwrotnych w globalnym ekosystemie. Przyczynią się one do pogorszenia warunków naszego funkcjonowania na „błękitnej planecie”.

Nie będzie to dotyczyć wyłącznie zdarzeń w odległych rejonach świata – pożarów w Amazonii, rekordowych upałów na Syberii czy wybielania Wielkiej Rafy Koralowej u wybrzeży Australii. Europa Środkowa narażona będzie na wzrost występowania gwałtownych zjawisk pogodowych, takich jak ulew, powodzie czy susze. Narażone będą tak różne elementy naszego funkcjonowania, jak wybudowana przez człowieka infrastruktura czy nasze zdrowie psychiczne.

Z częścią z tych wyzwań mierzymy się już dziś. Od kilku lat obserwujemy zjawisko suszy rolniczej. Zabetonowanie miast oraz niedostosowanie ich systemów kanalizacyjnych do zmieniających się wzorców opadów skutkuje miejskimi podtopieniami w trakcie ulew. W okresie letnim w niejednej polskiej gminie władze lokalne nawołują do oszczędnego korzystania z wody z powodu jej niedoboru. W ostatnich latach w sąsiadujących z nami państwach nie brakowało przypadków powodzi czy trąb powietrznych.

Źródło: Program ONZ ds. Środowiska (UNEP): <https://bit.ly/3xG3IKr>

W jaki sposób zmiana klimatu wpływa na biznes?

Wspomniane zmiany będą – na różne sposoby – oddziaływać na prowadzenie działalności gospodarczej. Częściej występujące gwałtowne zjawiska pogodowe niosą zagrożenie dla fizycznej infrastruktury firm – a także dla ubezpieczających ją firm z sektora finansowego. Negatywny wpływ kryzysu klimatycznego na wysokość plonów (a tym samym bezpieczeństwo żywnościowego) będzie stanowić z kolei wyzwanie dla całego sektora produkcji, przetwarzania i dystrybucji jedzenia.

Oprócz ryzyk związanych z fizycznymi skutkami tego kryzysu należy wspomnieć o jeszcze dwóch. Świadomość skali wyzwania coraz częściej mobilizuje do działania rządy w różnych rejonach świata. Firmy nieuwzględniające kwestii klimatycznych w swoich modelach biznesowych narażają się zatem na ryzyko regulacyjne, które wymusić może na nich np. poniesienie kosztów inwestycyjnych w niekorzystnym dla firmy momencie.

Przedsiębiorstwa, które samodzielnie podejmują wysiłek zmiany swego modelu biznesowego, minimalizują jeszcze jedno ryzyko – reputacyjne. Konsekwentne działania oraz przejrzyste ich komunikowanie odpowiada na rosnące oczekiwania konsumenckie i społeczny aktywizm, domagający się bardziej odpowiedzialnego biznesu. Walczy również z greenwashingiem – tzw. ekościemą, gdy za szumnymi deklaracjami dotyczącymi pozytywnego wpływu na planetę nie idą realne zmiany w modelach biznesowych.

Jak głęboko będzie sięgać zmiana w praktyce prowadzenia firmy?

Odpowiedź jest krótka – bardzo głęboko, jeśli ma odpowiadać na skalę wyzwania, a firma jest na początku drogi. Zielona transformacja, która umożliwić ma osiągnięcie stanu neutralności klimatycznej, nie będzie mogła ograniczać się wyłącznie do kwestii energetycznych. Uwzględniać musi kwestie tego, jak projektujemy biura i domy, jak się poruszamy czy co jemy.

Dla przykładu: sektor budowlany powinien podejmować nie tylko starania na rzecz efektywności energetycznej, ale częściej myśleć o wykorzystywaniu lokalnych materiałów czy o tym, do czego zostaną wykorzystane po rozbiórce. Branża IT będzie się mierzyć z zapewnieniem odnawialnej energii do serwerów, pozyskiwaniem surowców w warunkach, w których nie dochodzi do łamania praw człowieka, czy upowszechnianiem możliwości naprawy oferowanych produktów.

Rzecz jasna nie wszystkie zmiany prowadzące do osiągnięcia stanu neutralności klimatycznej będą się odbywać równocześnie. Procesy dekarbonizacyjne nawet w dużych przedsiębiorstwach są rozpisane na lata, według strategii uwzględniających skalę funkcjonowania, wpływ na środowisko czy dostępne rozwiązania technologiczne i organizacyjne.

Czy działania na rzecz ochrony klimatu nie są zbyt ambitne?

Zestawiając obecne deklaracje rządów, firm czy samorządów z konsensem naukowym? Absolutnie nie. Choć w ostatnich latach kolejne ambitne deklaracje zmniejszają prognozowane poziomy emisji gazów cieplarnianych, to wciąż pozostają one dalekie od poziomów umożliwiających nam ograniczenie wzrostu średniej, globalnej temperatury o 2 stopnie Celsjusza – nie mówiąc już o poziomie 1,5 stopnia.

Również – najczęściej przywoływane w kontekście tego typu debat – regulacje europejskie powinny być raczej bardziej niż mniej ambitne. Warto przy tym pamiętać, że polityka klimatyczna nie jest w ostatnich latach domeną wyłącznie tak zwanej Globalnej Północy. Swoje deklaracje neutralności klimatycznej (o różnym poziomie ambicji) przyjęły również takie kraje, jak Chiny, Indie, Turcja, RPA czy Nigeria.

Warto o tym pamiętać, by zrozumieć, że troska o klimat stała się globalnym megatrendem, kształtującym nasze otoczenie finansowe, społeczne czy prawne. Nie jest, jak chcieliby jej oponenci, przejściową modą. Nie przestano o niej mówić w trakcie wydarzeń takich jak pandemia koronawirusa czy rosyjska agresja na Ukrainę. Akceptacja dla tego stanu rzeczy pozwala na lepsze dostosowanie swojego modelu biznesowego do tak zarysowanej rzeczywistości.

Jakie ryzyka wiążą się z polityką klimatyczną?

Wspomnieliśmy już o ryzykach związanych z kryzysem klimatycznym oraz ich wpływem na firmy. Nie da się ukryć, że zmiany, o których mówimy, będą dla nas bezprecedensowym wyzwaniem. Będą one musiały mieć skoordynowany w skali globalnej charakter i obejmować wszystkich graczy rynkowych – aktorów życia społecznego i gospodarczego.

W trakcie tego procesu zmiany istnieje ryzyko postawienia na niewłaściwe technologie i rozwiązania organizacyjne. Można je minimalizować poprzez współpracę z łańcuchem dostaw i otoczeniem społecznym firm, wspieranie dialogu międzysektorowego (szczególnie między światem naukowym a biznesem), przyłączanie się do różnego rodzaju koalicji firm zainteresowanych zieloną transformacją oraz śledzenie globalnych dyskusji i trendów z zakresu zrównoważonego rozwoju.

Jednocześnie należy pamiętać o ryzyku związanym z kurczowym trzymaniem się modelu „biznesu takiego jak zwykle”. Przykładem mogą być chociażby tzw. aktywa osierocone (ang. stranded assets), a więc poczynione inwestycje czy dostępne zasoby, które w wyniku zmian regulacyjnych związanych z polityką klimatyczną nie będą mogły być już wykorzystywane. Zlekceważenie tego wyzwania może w skrajnych wypadkach poważnie zakłócić funkcjonowanie posiadającej je firmy.

Czy można skorzystać na zmianie modelu biznesowego firmy na bardziej przyjazny dla klimatu?

Jak najbardziej – szczególnie, jeśli będzie on realizowany w ramach szerszej zakrojonej strategii transformacji biznesowej, uwzględniającej zmiany w rdzeniu jej działalności, prezentującej mierzalne wskaźniki stanu wyjściowego, punktów kontrolnych oraz sytuacji docelowej. Strategii, która równocześnie nadaje firmie czytelny kierunek, jak i pozostaje otwarta na zwiększenie ambicji w wypadku zmiany otoczenia rynkowego czy dostępności przyjaznych dla klimatu rozwiązań.

Szczególnie duży potencjał niosą ze sobą działania łączące kwestie klimatyczne (i szerzej – środowiskowe) z realnymi korzyściami finansowymi dla firm. Dla przykładu: wzrost efektywności energetycznej czy surowcowej zmniejsza koszty działalności i zwiększa odporność na zawirowania rynkowe, a inwestycje w odnawialne źródła energii zmniejszają zależność od jej zewnętrznych dostaw.

Nowy model biznesowy może przyczynić się do powstania nowej – lub poszerzenia już istniejącej – niszy rynkowej dla bardziej przyjaznej dla środowiska oferty. Zrealizowany w spójny sposób może przynieść nie tylko korzyści finansowe (zwiększone dochody lub zmniejszone koszty), ale również wizerunkowe, związane z byciem rynkowym liderem.

O jakich jeszcze kwestiach środowiskowych muszę pamiętać?

Oprócz kryzysu klimatycznego mierzymy się dziś również z kryzysem bioróżnorodności. Rosnący nacisk człowieka na środowiska pozbawia wiele gatunków przestrzeni do przetrwania i rozwoju. Wedle raportu IPBES – Międzypaństwowej Platformy Naukowo-Politycznej ds. Różnorodności Biologicznej i Usług Ekosystemowych – w kolejnych dekadach zagrożonych wyginięciem jest nawet milion gatunków istot żywych.

Również to wyzwanie będzie mieć wpływ na biznes. Mniejszy dystans między siedliskami ludzkimi a dziką przyrodą zwiększa ryzyko powstawania nowych chorób odzwierzęcych. Utrata różnorodności biologicznej tam, gdzie nie poznaliśmy jeszcze jej pełnej skali – chociażby w lasach deszczowych – wiązać się może z utraconymi korzyściami, np. szansy poznania rośliny, której substancje aktywne mogłyby być wykorzystane w przemyśle farmaceutycznym.

Inne wyzwania to m.in. skala zanieczyszczenia środowiska różnego rodzaju odpadami, których strumienie w ostatnich latach niepokojąco rosną. Przykładami są tu chociażby jednorazowe produkty z tworzyw sztucznych czy elektroodpady. Nadmierne stosowanie nawozów sztucznych wiąże się z ryzykiem przeniesienia rzek czy mórz, a nieodpowiednie stosowanie leków – z ryzykiem antybiotykoodporności szkodliwych dla naszego zdrowia drobnoustrojów.

Dlaczego łączy się kwestie środowiskowe ze społecznymi?

Oba te zagadnienia stanowią – wraz z kwestiami ekonomicznymi – trzy filary zrównoważonego rozwoju. Na styku kwestii społecznych i środowiskowych jednym z najważniejszych tematów dyskusji jest wątek sprawiedliwej transformacji: takiego przejścia do stanu neutralności klimatycznej, która nie zostawi nikogo w tyle. Transformacji, w której postępy w dziedzinie ochrony środowiska iść będą w parze z utrzymaniem takich zdobyczy społecznych, jak dostęp do edukacji i ochrony zdrowia czy przestrzeganie praw pracowników.

Jeśli zielona transformacja nie będzie mieć takiego charakteru, grozi jej utrata społecznego poparcia, prowadząca do opóźnienia niezbędnych działań legislacyjnych czy niechęci do wybierania bardziej przyjaznych dla ludzi i środowiska towarów i usług. Stanowiąc to może ryzyko zarówno dla pojedynczych firm, inwestujących środki w zmianę swojego modelu biznesowego, jak i całych gospodarek, tracących szansę na skok w zakresie innowacji i konkurencyjności.

Odpowiedzialny biznes musi brać pod uwagę kwestie społeczne – wyzwanie to może również stać się dla niego szansą. Walka z ubóstwem energetycznym może wytworzyć popyt na efektywne energetycznie urządzenia czy rozwiązania budowlane. Odpowiedź na problem wykluczenia transportowego oznacza zapotrzebowanie na nowe autobusy czy tabor kolejowy, a na zanieczyszczenie powietrza – na pompy ciepła.

Jakie jeszcze trendy muszą brać pod uwagę, by zapewnić firmie trwałą rozwój?

Liczba i skala stojących przed światem wyzwań, które znajdziemy chociażby w publikacjach agend ONZ czy Światowego Forum Ekonomicznego, robi wrażenie. Wśród nich – oprócz kryzysu klimatyczno-ekologicznego – wymienić można m.in. wyzwania związane z demografią, urbanizacją, postępem technologicznym czy nierównościami.

Wspomnianą listę można jeszcze wydłużać. Kluczowa z biznesowego punktu widzenia jest umiejętność śledzenia globalnych trendów, dzięki której można przygotować się na wydarzenia, takie jak zaburzenia w globalnych łańcuchach dostaw – czy to z powodu napięć i wojen handlowych, czy to nieoczekiwanych zagrożeń dla globalnego zdrowia publicznego.

Przy ich śledzeniu warto pamiętać o tym, że potrafią one zmieniać się w czasie, co wymagać będzie dostosowywania strategii biznesowych do tego faktu (np. starzenia się coraz grupy społeczeństw czy spowolnienia skali wzrostu globalnej populacji), a także o tym, że lokalny kontekst globalnego wyzwania potrafią znacząco się od siebie różnić. Dla przykładu: podczas gdy w skali świata rośnie odsetek osób zamieszkujących w miastach, w Polsce znacznie ważniejszym trendem jest rozlewanie się miast poza ich granice, odwracające trend urbanizacyjny w naszym kraju.

Co może mi pomóc w tworzeniu lepszego modelu biznesowego?

Kluczowe – jak widać po tym krótkim zestawie pytań i odpowiedzi – jest poszerzanie swojej wiedzy o zmieniającym się rynku. Nowe technologie czy innowacyjne inicjatywy gospodarcze mogą pomóc w zrozumieniu dynamicznie zmieniającego się otoczenia ekonomicznego oraz wpływu koncepcji zrównoważonego rozwoju na modele biznesowe. Przykładem mogą być tu m.in. działania na rzecz rozwijania sektora pojazdów elektrycznych i niezbędnej do tego infrastruktury czy produkcji wodoru (najlepiej z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych) na potrzeby branż energochłonnych.

Do sprawnego przejścia przez proces zmian niezbędne jest zrozumienie, że dotyczą one nie tylko wizerunku firmy czy jej komunikacji z otoczeniem, ale samego rdzenia jej funkcjonowania. Równie ważna jest gotowość na daleko idące zmiany, np. przejście z oferowania samego produktu na proponowanie usługi – oświetlenia zamiast świetlówek, wynajmowania pojazdów zamiast ich kupowania na własność.

Wszystko to będzie możliwe, gdy w prowadzonej działalności gospodarczej, zamiast myślenia wyłącznie w kategoriach krótkoterminowej maksymalizacji zysków, będzie się rozważać szersze kategorie średnio- i długofalowych ryzyk i trendów, wpływu oferty rynkowej na ludzi i środowisko czy będzie się stawiać na dialog z otoczeniem biznesowym – konsumentami, organizacjami pozarządowymi czy środowiskami naukowymi.

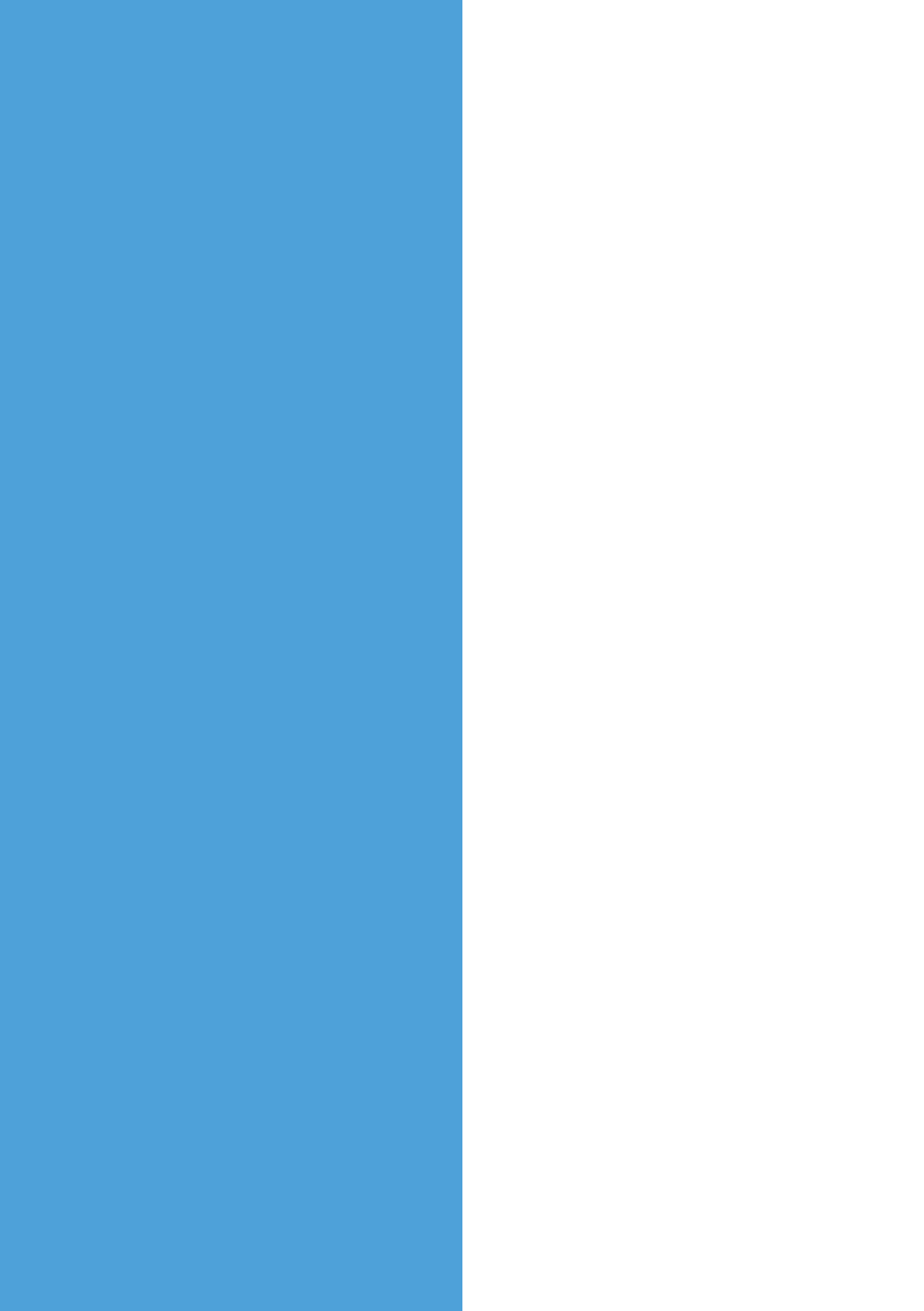

Fot. Un-Splash, Nicholas Doherty

Fot. Un-Splash, Yibei Geng

**JAK SIĘ
ZMIENIAĆ?**

Jaki wpływ na środowisko ma moja firma?

Każda firma ma bardzo szeroki i złożony wpływ na środowisko. Zaczniemy od gazów cieplarnianych. W ramach Protokołu z Kioto uwzględniono i zdefiniowano sześć z nich: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄), podtlenek azotu (N₂O), fluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC) i sześćsiopluorek siarki (SF₆). Mówiąc o śladzie węglowym przedsiębiorstwa, emisje powyższych gazów przedstawiamy w formie ekwiwalentu dwutlenku węgla, uwzględniającego ich wpływ na globalny klimat.

W zależności od miejsca wykonywania działalności, pozyskiwanych surowców, współpracy międzynarodowej, skali importu oraz eksportu dóbr, jak i złożoności procesów każde przedsiębiorstwo wpływa na środowisko w nieco inny sposób. Wymienić tu należy chociażby skalę zużycia i zanieczyszczenia zasobów wodnych, generowanie odpadów – w tym toksycznych, zanieczyszczenie powietrza, zajmowanie cennych przyrodniczo obszarów (a co za tym idzie wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną), eksploatacja surowców naturalnych, przeładowanie, wylesianie, zniszczenia krajobrazu czy wykorzystywanie zwierząt.

Od czego zacząć transformację?

Gdy firma rozpoczyna proces transformacji, konieczna jest szczegółowa ocena wpływu przedsiębiorstwa na środowisko. Mówimy tutaj o kwestiach takich jak emisje gazów cieplarnianych, zużycie energii, gospodarka wodna, emisje zanieczyszczeń powietrza i wiele innych. Kolejny aspekt to ocena procesów, produktów, usług generujących największą szkodę środowiskową i zaplanowanie kolejnych kroków zmierzających do redukcji ich negatywnego wpływu. Warto pamiętać również o ocenie szans i ryzyk wynikających ze zmiany.

Wszelkie zmiany będą miały odzwierciedlenie w różnych obszarach wpływu. Jako przykład możemy wskazać poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstwa. Poprawa efektywności niesie ze sobą mniejsze zapotrzebowanie na energię, a co za tym idzie mniejsze zużycie surowców, ma również efekty ekonomiczne w postaci niższych opłat za energię. Spowoduje także obniżenie poziomu emisji gazów cieplarnianych w zakresie (scope) 1 i 2, o których więcej piszemy na kolejnych stronach.

Czym jest CSR, ESG, a czym zrównoważony rozwój? Te hasła powodują, że nie mogę zrozumieć, czym powinniśmy się zająć.

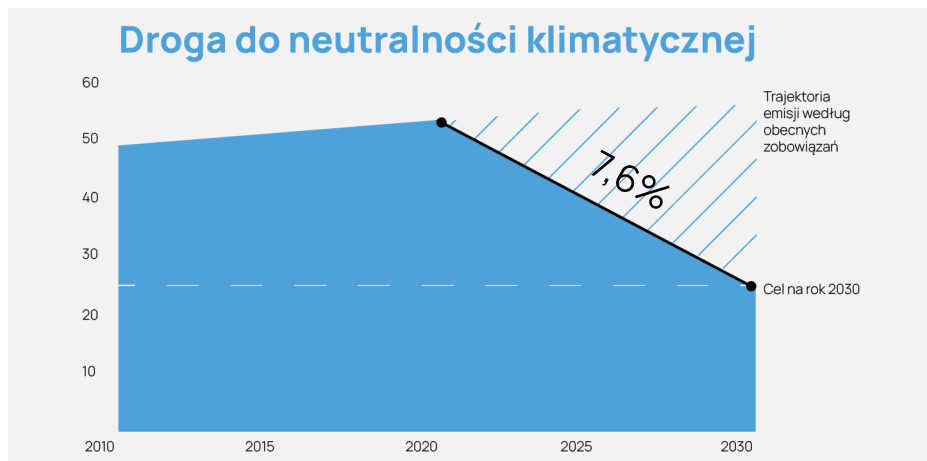
Przez wielu te słowa rozumiane są równoznacznie i w wielu aspektach się przenikają:

CSR (Corporate Social Responsibility): odpowiedzialność społeczna firmy, która w centrum stawia kwestie społeczne. Uwzględnia ona również kwestie środowiskowe i współpracę międzysektorową w różnego rodzaju projektach z zaangażowaniem społecznym, a także wolontariat.

Zrównoważony rozwój: dążenie do budowania długofalowej strategii z uwzględnieniem aspektów: społecznych (people), środowiskowych/klimatycznych (planet), ekonomicznych (prosperity), składających się na tzw. triple bottom line, na bazie której mierzony jest rozwój przedsiębiorstwa.

ESG: czynniki środowiskowe (E – environmental), społeczne (S – social responsibility) oraz związane z łaodem korporacyjnym (G – governance). Stanowią one podstawę ratingów wykorzystywanych przez inwestorów w celu oceny stabilności, odporności na ryzyka oraz przyszłych wyników finansowych spółek.

Wiele ważnych dla budowy zrównoważonych modeli biznesowych określeń objaśniamy w kolejnym rozdziale naszej publikacji – SŁOWNIKU POJĘĆ.

Źródło: Program ONZ ds. Środowiska (UNEP): <https://bit.ly/3n0ikKk>

Gdzie umiejscowić dział zrównoważonego rozwoju w strukturach firmy?

Z perspektywy efektywności budowania strategii i dalszego rozwoju firmy ze zwróceniem szczególnej uwagi na kwestie środowiskowe i klimatyczne warto, aby osoby odpowiedzialne za zrównoważony rozwój znajdowały się jak najwyżej w strukturach. Może być to poziom CSO (Chief Sustainability Officer) lub dział bezpośrednio raportujący do CEO firmy.

Realne działania zmierzające do zmniejszenia negatywnego wpływu na klimat i środowisko wymagają możliwości zbierania danych, jej oceny, a także weryfikacji i dalszego procesowania – stąd też konieczność posiadania odpowiedniej decyzyjności w strukturach. Usytuowanie działu CSR lub zrównoważonego rozwoju firmy w działach PR i Marketingu bywa uważane za greenwashing, ograniczanie ich aktywności wyłącznie do działań komunikacyjnych, stąd warto wyodrębnić oddzielną komórkę w organizacji.

Jakich informacji może wymagać ode mnie inna firma?

Firma, chcąc nawiązać współpracę, może wymagać szerokiego zakresu informacji, co już dziś widać w procesach przetargowych czy ankietach CSR/ESG. Jeśli organizacja chce być konkurencyjna na rynku, konieczne jest odpowiednie przygotowanie przedsiębiorstwa, a co za tym idzie analiza i gromadzenie danych – szczególnie dotyczących śladu węglowego i wodnego, generowanych odpadów, opracowanie polityk związanych z prawami człowieka, kwestiami etycznymi czy odpowiednich polityk zakupowych i środowiskowych. Warto również aktywnie działać na rzecz środowiska i społeczeństwa, aby móc w przyszłości wykazać się podjętymi inicjatywami, unikając ryzyk reputacyjnych.

Transformacja wiąże się z kosztami, a firma chce zarabiać. Co w takiej sytuacji?

Zmiana nierzadko wiąże się z koniecznością poniesienia kosztów początkowej inwestycji, ale w dalszej konsekwencji prowadzi do znacznych oszczędności. Możemy tutaj mówić m.in. o poprawie efektywności energetycznej, zmniejszeniu zużycia wody czy innych surowców, optymalizacji tras i procesów biznesowych czy tworzeniu obiegu zamkniętego.

Działania związane ze zrównoważonym rozwojem bazują na strategiach długofalowych, a co za tym idzie biorą pod uwagę również przyszłe ryzyka, takie jak: wzrost cen energii, kwestie bezpieczeństwa energetycznego, zagrożenia wynikające ze wzrostu cen i braku dostępu do surowców czy opłaty związane z emisjami gazów cieplarnianych.

Fot. Un-Splash, Jon Tyson

Co się stanie, jeżeli moja firma nie zdecyduje się na zieloną transformację?

Ryzyk wynikających z braku transformacji przedsiębiorstwa może być wiele – o części z nich wspomnieliśmy już w poprzednim rozdziale. Konsekwencje można podzielić na kilka kategorii, które są ze sobą silnie powiązane:

- ekonomiczne – wynikające z rosnących kosztów zakupywanych dóbr i usług, ale jednocześnie z osłabienia pozycji na rynku, utraty kontrahentów czy opłat środowiskowych;
- wizerunkowe – bazujące na postrzeganiu firmy poprzez konsumentów, pracowników, firmy i organizacje współpracujące;
- biznesowe – utraty kontraktów wynikające z braku przystosowania do wymagań stawianych przez firmy i organizacje współpracujące, przegrane przetargi, brak inwestorów i możliwości finansowania;
- legislacyjne – kary i opłaty wynikające z braku spełniania stawianych norm oraz wymagań na szczeblu krajowym.

Z raportu Deloitte (2021) „Obawy o klimat z perspektywy konsumentów, pracowników i wyborców” wynika, że:

- 28% pracowników zaakceptuje niższe zarobki u pracodawcy bardziej przyjaznego środowisku,
- 33% badanych deklaruje chęć płacenia wyższych podatków w celu sfinansowania działań/inwestycji na rzecz klimatu,
- 78% badanych jest skłonnych zapłacić więcej za produkty przyjazne dla środowiska.

Jakie źródła energii są dla mnie korzystne?

Warto zastanowić się nad pytaniem o to, co oznacza „korzystne dla mnie”. Czy chodzi tutaj o kwestie ekonomiczne, wydajność, czy może aspekty środowiskowe? Ze środowiskowego punktu widzenia najkorzystniejsze będzie wykorzystywanie źródeł odnawialnych, a więc nie opartych na paliwach kopalnych jak węgiel, gaz czy ropa. Do najczęściej wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa odnawialnych źródeł energii (OZE) zaliczamy m.in. panele fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, wodne czy biogazownie.

Z ekonomicznego punktu widzenia te rozwiązania również będą coraz bardziej korzystne. W związku z rosnącymi cenami energii posiadanie własnych instalacji lub umowy na zieloną energię, traktowanej jako zeroemisyjna, przyniesie długofalowe oszczędności. Pod kątem wydajności należy dokładnie przeanalizować zapotrzebowanie na energię – najlepiej na podstawie audytu energetycznego.

Istotne jest zbadanie własnych możliwości przedsiębiorstwa, np. w zakresie wykorzystania ciepła odpadowego czy innych odpadów poprocesowych. Należy przy tym podjąć działania redukujące zużycie energii w tym spowodowanych różnego rodzaju nieszczelnościami czy stosowaniem urządzeń energochłonnych, a także specyfikę pracy, jak np. wielozmianowość. Biorąc pod uwagę dalsze plany rozwoju przedsiębiorstwa, należy dobrać odpowiednie instalacje lub źródła energii.

Wprowadzam nowy produkt na rynek. Jak zadbać o jego cyrkularność i co ona właściwie oznacza w praktyce?

Myśląc o rozwiązaniach w duchu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), powinniśmy zacząć od samych podstaw, czyli etapu projektowania. Należy się zastanowić, czy dany produkt wymaga opakowania, co można zrobić w celu ograniczenia liczby wykorzystanych materiałów, czy możemy bazować na materiałach z drugiego obiegu lub z recyklingu, ograniczyć masę produktu, na ile wykorzystany materiał będzie możliwy do ponownego wykorzystania oraz czy produkt można łatwo naprawić i rozłożyć w celu dalszego przetworzenia lub segregacji.

Sam projekt to jednak nie wszystko. Podczas wytwarzania należy zadbać o to, aby nie generować odpadów, zadbać o cyrkularność wykorzystywanych surowców. Budując cyrkularność produktu, należy pamiętać również o przestrzeganiu zasad GOZ w obrębie zakładu, przedsiębiorstwa, a najlepiej całego łańcucha wartości. W dalszej kolejności istotny jest także sposób pakowania podczas transportu i forma dystrybucji, jak również analiza życia produktu na etapie wykorzystania go przez konsumenta: zrozumiałe przeznaczenie, odpowiednie oznakowanie, informacja o segregacji w przypadku pojawienia się odpadu, a także zachęcenie np. do naprawy (wraz z instrukcją naprawy) czy wprowadzenia do drugiego obiegu.

Czym są działania offsetowe i czy mogę wprowadzić je w swojej firmie?

Każda firma ma możliwość podjęcia wybranych działań kompensacyjnych. Mają one na celu neutralizację emisji poprzez aktywności w innym zakresie niż same działania operacyjne w firmie. Najczęstszymi działaniami offsetowymi do tej pory jest sadzenie drzew. Przedstawiciele biznesu często zauważają pytania o offset emisji podczas zakupu biletów lotniczych, a nawet kolejowych – oznacza to, że dany przewoźnik podejmuje działania kompensacyjne, które współfinansuje pasażer.

Należy pamiętać, że działania offsetowe to ostatni element w kontekście polityki redukcji emisji gazów cieplarnianych przez przedsiębiorstwo. W pierwszej kolejności należy dokładnie przeanalizować i wyliczyć emisje przedsiębiorstwa, a następnie podjąć odpowiednie działania zmierzające do ograniczenia emisji, takie jak: pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (najlepiej własnych instalacji), planowanie tras i korzystanie ze transportu zbiorowego przez pracowników, nakłanianie do korzystania z rowerów, poprawa efektywności energetycznej, redukcja odpadów podczas procesów produkcyjnych, wykorzystanie ciepła procesowego, wdrażanie innowacji i rezygnacja z wysokoemisyjnych rozwiązań. Po podjęciu takich czynności i maksymalnym zredukowaniu emisji należy podjąć działania kompensacyjne.

Prowadzę firmę z sektora IT. Czy ja też emituję gazy cieplarniane?

Tak. Trudno wyobrazić sobie, żeby jakkolwiek firma nie emitowała gazów cieplarnianych. Emisje przedsiębiorstwa dzielimy na bezpośrednie (scope 1) i pośrednie (scope 2 i 3). Te bezpośrednie powstają w wyniku spalania paliw w źródłach stacjonarnych bądź mobilnych będących własnością firmy lub przez nią nadzorowanych. Wśród emisji pośrednich możemy wyróżnić np.. powstałe w wyniku zużywania importowanej energii, a także powstałe w łańcuchu wartośp. – np. podczas transportu, podróży służbowych, w wyniku wytworzenia surowców lub półproduktów czy zagospodarowania odpadów.

Jeśli odnosimy się do branży IT, z pewnością będzie to zużycie energii: zarówno w miejscu prowadzenia działalności, jak i np. w serwerowniach, podróże służbowe, wytwarzane odpady czy inne emisje powstałe w miejscu pracy, jak i poza nią. Wiele w kwestii skali naszych emisji zależy od tego, czy świadczymy wyłącznie usługi, czy wytwarzamy dobra oraz z jak wielu dostawców korzystamy.

Czy transformacja będzie dotyczyła także wytwórców żywności?

Transformacja nie ominie żadnej branży. Firmy będące w łańcuchach dostaw dużych przedsiębiorstw o nierzadko globalnym charakterze powinny już teraz zdawać sobie sprawę z konieczności zbierania informacji oraz redukowania negatywnego wpływu. Odpowiednio wczesne reagowanie umożliwi rozplanowanie ograniczających skalę szkodliwych dla ludzi i środowiska działań, nie stanowiąc równocześnie dużego, krótkofalowego obciążenia finansowego.

Warto też pamiętać, że nasze działania nie powinny opierać się wyłącznie na regulacjach, presji konsumenckiej czy wymaganiach innych firm, ale przede wszystkim na naszej świadomości konsekwencji działań, które podejmujemy i ryzyk, jakie za sobą niosą dla przyszłych pokoleń. Już teraz warto podjąć przejrzyste, przemyślane działania w oparciu o zrównoważoną strategię rozwoju z uwzględnieniem wszystkich czynników ESG.

Na co zwrócić uwagę podczas przygotowywania konferencji oraz innych wydarzeń służbowych, aby były one bardziej przyjazne dla środowiska?

Wiele zależy od charakteru i miejsca konferencji, niezależnie jednak od tego faktu warto uwzględnić pewne istotne elementy:

● **Dostępność komunikacyjna**

- 1 Łatwość dojazdu z wykorzystaniem masowych środków transportu, bliskość dworca autobusowego/kolejowego, dostępność rowerów miejskich, miejsc do ładowania samochodów elektrycznych.

● **Dieta roślinna**

- 2 Zrozumiałe oznaczone dania/przekąski wegańskie i wegetariańskie w przypadku diet mieszanych lub zdecydowanie się na dietę w pełni roślinną.

● **Ograniczenie materiałów marketingowych i promocyjnych**

- 3 W przypadku ich produkcji zwrócenie uwagi na jak najmniejszą szkodliwość oraz łatwość w późniejszym recydingu lub ponownym wykorzystaniu. Przed produkcją warto również zastanowić się nad ich funkcjonalnością i wartością dla odbiorcy.

● **Cyfrowa realizacja umów**

- 4 Konferencje, w których korzystamy z dużej liczby dostawców, to też duża liczba umów, które realizujemy. W miarę możliwości warto procesować je w wersji cyfrowej.

● **Prosta i dostępna segregacja odpadów**

- 5 W zależności od charakteru konferencji trzeba zadbać o odpowiednią liczbę pojemników na odpady z możliwością segregacji. Planując konferencję, warto również przeanalizować rodzaj odpadów występujących na stoiskach/punktach gastronomicznych czy podczas prezentacji i zadbać o możliwie jak najmniejszą liczbę frakcji, co ułatwi segregację.

● **Wielorazowość**

- 6 Coraz bardziej popularne staje się wykorzystywanie kubków wielorazowych, np. podczas koncertów, czy odejście od jednorazowych przedmiotów, np. wykałaczek, słomek czy mieszadełek (niezależnie od materiału).

● **Ograniczanie zużycia surowców**

- 7 Wynajmowana przestrzeń powinna posiadać informacje wspierające ograniczenie zużycia surowców, np. infografiki zachęcające do oszczędzania wody czy papieru, czujniki włączające i wyłączające światło w toaletach lub korytarzach. Warto wspierać proekologiczne zachowania również w przestrzeniach, które wynajmujemy na potrzeby konferencji.

● **Zasilanie miejsca poprzez źródła odnawialne**

- 8 Przed wynajęciem przestrzeni warto również zweryfikować sposób zasilania. Czy firma posiada certyfikaty poświadczające zakup energii ze źródeł odnawialnych lub zasila obiekt energią z własnych instalacji?

● **Zakres wiedzy na konferencji**

- 9 Warto pamiętać, że w działaniu na rzecz środowiska ogromną rolę odgrywa wiedza i odpowiednia edukacja. Organizując konferencje, warto zadbać o przestrzeń na rozmowy związane ze zrównoważonym rozwojem, wpływem środowiskowym i społecznym firmy.

Jak poszerzać wiedzę pracowników w kontekście zmian klimatu i środowiska?

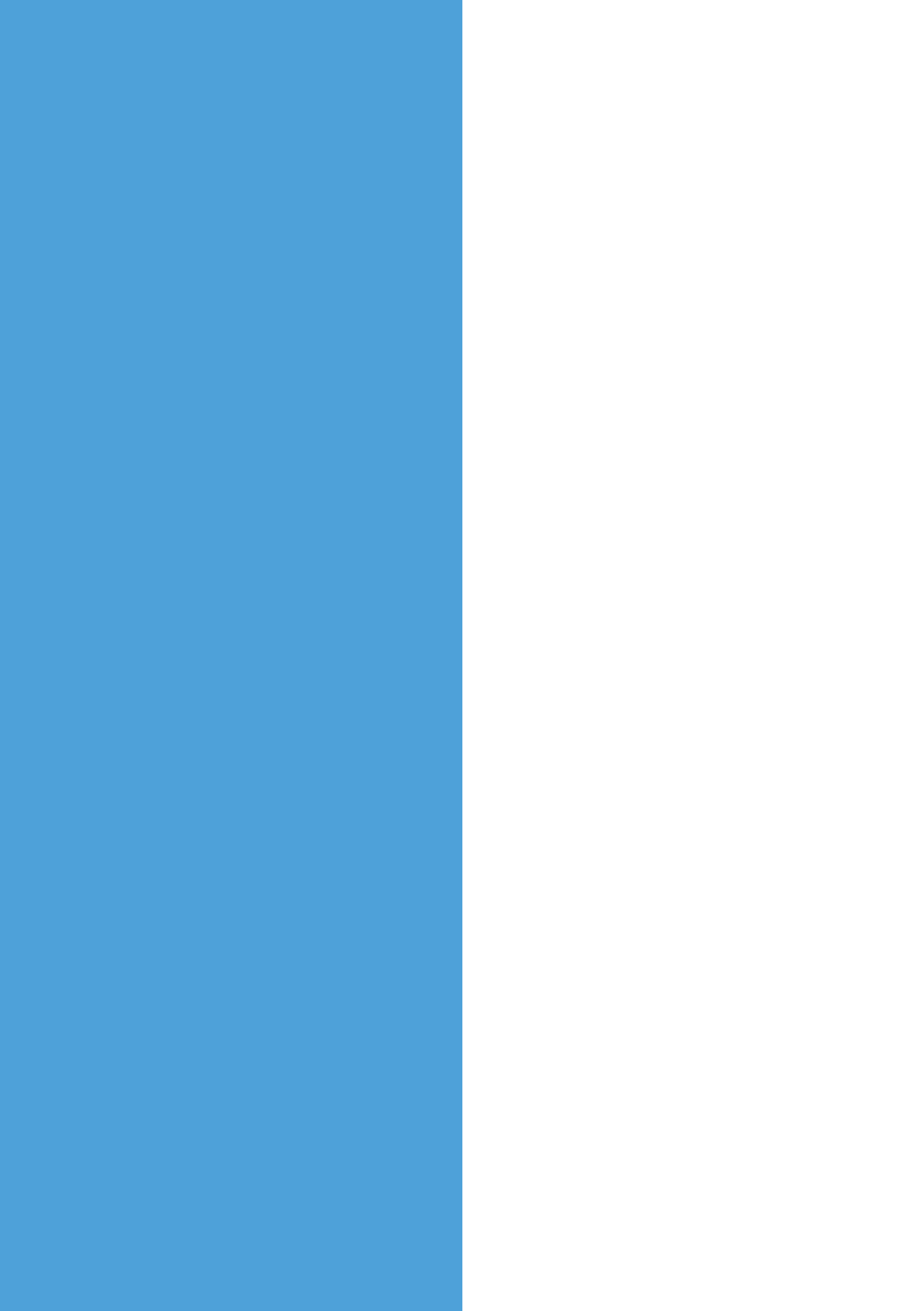
Edukacja w działaniach środowiskowych czy klimatycznych przedsiębiorstwa ma ogromne znaczenie. Każdy z nas jest częścią różnych grup społecznych, a co za tym idzie nasza wiedza i zrozumienie tematu może przekładać się na innych – rodzinę, znajomych, współpracowników, lokalną społeczność, a nawet na wyniki wyborów.

Przedsiębiorstwo – jako miejsce zatrudniające wielu pracowników – ma znaczącą wartość edukacyjną i rozwojową w szerszej perspektywie niż wyłącznie mury obiektu. Współpraca w tym zakresie z podmiotami takimi jak Centrum UNEP/GRID-Warszawa (organizatorem Sustainable Leaders' Hub) może tu stanowić dobry pomysł na zainicjowanie przemyślanych działań edukacyjnych. Pod koniec naszego raportu piszemy o wybranych działaniach, realizowanych przez nas w kwestiach klimatu i zrównoważonego rozwoju.

Zmiana modelu biznesowego w praktyce

SŁOWNIK POJĘĆ

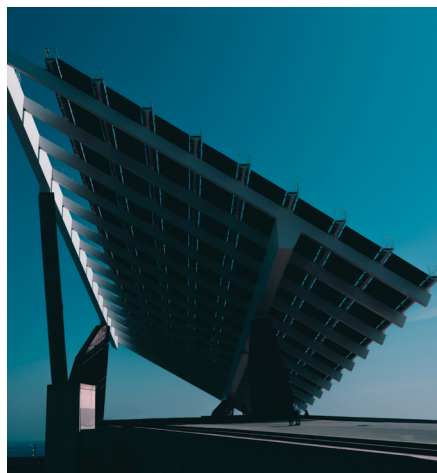
W dyskusjach na temat klimatu, środowiska i zrównoważonego rozwoju nie brak specjalistycznego żargonu. Dla osób, które nie zajmują się tą tematyką na co dzień, może on stanowić istotną barierę w zgłębieniu się w temat.

Mając to ryzyko na uwadze, bierzemy pod lupę kluczowe terminy i objaśniamy, w jaki sposób mogą one wpływać na modele biznesowe, które firmy realizują i jakie realizować powinny.

Adaptacja – działania na rzecz dostosowania się do już zaistniałych skutków kryzysu klimatyczno-ekologicznego. Przykładem może być zwiększenie powierzchni zielonych w mieście, umożliwiające walkę ze zjawiskiem miejskiej wyspy ciepła (wyższej temperatury w metropolii niż poza nią, szczególnie groźnej dla zdrowia przy falach upałów) czy działania na rzecz retencji wód, dzięki którym możliwe staje się lepsze radzenie sobie ze skutkami deszczy nawalnych i susz rolniczych. Jeden z dwóch (obok mitygacji) filarów spójnej polityki klimatycznej.

Cele Zrównoważonego Rozwoju – przyjęty w roku 2015 przez Zgromadzenie Ogólne ONZ zestaw 17 wskazań, mających kierować globalnymi wysiłkami na rzecz budowy bardziej przyjaznego dla ludzi i środowiska świata. Ich szeroki zakres obejmuje najważniejsze priorytety środowiskowe, społeczne i gospodarcze (People, Planet, Prosperity), jak również kwestie związane ze znaczeniem pokoju i budowaniu partnerstw na ich rzecz (Peace, Partnership).

Efektywność energetyczna – stosunek używanej energii do uzyskanych rezultatów, takich jak towar czy usługa. Jej zwiększanie stanowi jeden z filarów przyjaznej dla środowiska polityki energetycznej, umożliwiając redukcję emisji gazów cieplarnianych. Niesie ze sobą również korzyści ekonomiczne, związane ze zmniejszeniem zapotrzebowania na energię bądź czerpania większych korzyści (wartości dodanej) z jej wykorzystywania. Jej elementami może być np. modernizacja sieci przemyślowych czy oświetlenia, termomodernizacja budynku, usprawnianie procesów produkcyjnych czy wymiana używanego sprzętu.

Fot. Un-Splash, Biel Morro

ESG – zestaw wskaźników, mających wspierać zrównoważony rozwój firm, uwzględniających kwestie środowiskowe (Environmental, np. emisje gazów cieplarnianych, zużycie surowców), społeczne (Social responsibility, np. różnorodność wewnątrz firmy, przestrzeganie praw człowieka) oraz związane z łańcem korporacyjnym (Governance, np. przejrzystość działań realizowanych przez firmę), na bazie których skonstruowany został ów skrót. Można o nich myśleć jako o operacjonalizacji zrównoważonego rozwoju i jej przetłumaczeniu na język prowadzenia działalności gospodarczej. Kwestie ESG stanowią podstawy do opracowywania raportów niefinansowych przez firmy zobligowane do tego przepisami prawa lub chcące pokazać odpowiedzialny charakter prowadzonej przez siebie działalności.

Europejski Zielony Ład – zaprezentowana w roku 2019 przez szefową Komisji Europejskiej, Ursulę van der Leyen, wizja uczynienia z Europy pierwszego kontynentu neutralnego klimatycznie do roku 2050. W jej skład wchodzi szereg zmian w dotychczas realizowanych politykach Unii Europejskiej (np. Wspólnej Polityce Rolnej), nowe strategie (takie jak Europejska Fala Renowacji czy wspieranie rozwoju morskiej energetyki wiatrowej) oraz narzędzia (w rodzaju CBAM – mechanizmu granicznej korekty wpływu importowanych towarów na klimat). Cele klimatyczne łączą się w niej z dążeniem do budowy cyfrowego, konkurencyjnego bloku gospodarczego, którego działania inspirowane są analogicznymi zmianami, również w innych rejonach świata.

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) – koncepcja, w której odchodzimy od dotychczas dominującego, linearnego modelu gospodarczego (realizowanego zgodnie z zasadą „wydobyć–wyprodukować–wyrzucić”) w stronę jak najdłuższego utrzymywania wartości danego produktu czy usługi w gospodarce. To wizja, w której odpad z jednego procesu produkcyjnego staje się cennym zasobem dla innego oraz w której minimalizujemy zapotrzebowanie na wydobywanie dziewiczych surowców poprzez działania, takie jak ekoprojektowanie, upowszechnianie napraw i odnowy sprzętów czy wdrażanie modeli gospodarki współdzielenia, w której sprzedawana jest usługa zamiast towaru.

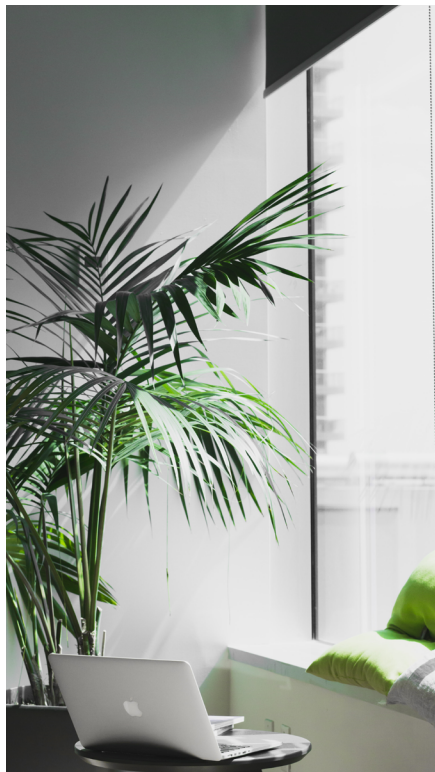

Fot. Un-Splash, NickFewings

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Łańcuch wartości – pojęcie szersze niż łańcuch dostaw, uwzględniające otoczenie społeczne i ekonomiczne biznesu. W łańcuchu wartości mieszczą się również m.in. konsumenci, organizacje pozarządowe, związki zawodowe czy społeczności lokalne. Poprzez współpracę międzysektorową (dialog z interesariuszami) możliwe staje się pozyskanie informacji zwrotnej na temat modelu biznesowego przedsiębiorstwa oraz jego wpływu na ludzi i środowisko. Wymiana wiedzy i dobrych praktyk umożliwia korektę kursu oraz redukcję napięć, które mogłyby wynikać z nieodpowiedniego podejścia do kreowania zysków przez firmę.

Fot. Un-Splash, Alesia Kazantseva

Fot. Un-Splash, Darya Jum

Fot. Un-Splash, Brian Yurasits

Greenwashing – oceniane krytycznie zjawisko, w którym dochodzi do zakwestionowania podejmowanego przez firmę (czy inny podmiot) działania i jego pozytywnego wpływu na środowisko. Zarzuty tego typu pojawiają się najczęściej wówczas, gdy prezentowane działanie, produkt czy usługa odgrywa nieproporcjonalnie mały wpływ na ogólny ślad węglowy (w tym ślad środowiskowy) firmy. Na krytykę narażone są szczególnie te inicjatywy, które nie są odbierane jako wpływające na zmianę modelu funkcjonowania lub ograniczają się do minimalizacji negatywnych skutków środowiskowych w miejsce transformacji modelu biznesowego.

Mitygacja – działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, umożliwiające zmniejszenie skali wzrostu średniej, globalnej temperatury. Jeden z dwóch (obok adaptacji) filarów całościowej polityki klimatycznej – również na poziomie przedsiębiorstwa. Jego praktyczna realizacja wiąże się m.in. z termomodernizacją budynków, zmianą wzorców transportowych i odejściem od dominacji indywidualnego transportu samochodowego, przechodzeniem na odnawialne źródła energii.

Odnawialne źródła energii (OZE) – te, które, w przeciwieństwie do paliw kopalnych, nie są wyczerpywalne z definicji bądź w wypadku odpowiedzialnego korzystania z nich. Do tej pierwszej grupy zaliczyć możemy energetykę słoneczną czy wiatrową, do tej drugiej np. biomasę, której „zieloność” może być bardziej warunkowa (zależna np. od skali jej stosowania czy źródeł pochodzenia). Upowszechnianie stosowania nowoczesnych OZE z jednej strony stanowi ważny element koniecznej zmiany systemów energetycznych, z drugiej zaś – ze względu na nierównomierny charakter wytwarzania energii z części z nich – wymusza zmiany w innych elementach systemów energetycznych, takich jak tworzenie magazynów energii, modernizacja sieci przesyłowych czy demontaż zużytych instalacji.

Polityka surowcowa – podejście do procesów pozyskiwania i wykorzystywania zasobów w działalności gospodarczej. Jej elementami – w duchu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) – są odpowiedzialne decyzje, dotyczące lokalnego pozyskiwania surowców, prymatu wykorzystywania surowców wtórnych nad pozyskiwaniem/wydobyciem materiałów pierwotnych, poprawa efektywności ich wykorzystywania i kierunku maksymalizacji wartości dodanej oraz nakierowana na jej jak najdłuższe podtrzymywanie. Jej elementami jest także zapewnianie bezpieczeństwa dostaw, mające istotne znaczenie np. w wypadku używanych w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym minerałów ziem rzadkich.

Różnorodność biologiczna – bogactwo życia na Ziemi, mierzone zróżnicowaniem ekosystemów, gatunków oraz różnorodnością wewnątrz danego gatunku. Zmniejszanie jej poziomów stanowi zagrożenie dla istniejących łańcuchów pokarmowych, przyczyniać się może do zaburzenia procesów pozyskiwania żywności oraz upowszechniania gatunków inwazyjnych, obcych danym ekosystemom i mogących pogłębiać negatywne skutki utraty różnorodności biologicznej. Działalność gospodarcza człowieka przyczynia się do jej obniżenia m.in. poprzez karczowanie lasów na potrzeby produkcji rolnej, osuszanie mokradeł czy przełowienie akwenów wodnych.

Ślad środowiskowy – miernik zużycia zasobów oraz wytwarzania odpadów, za który odpowiada poddawany analizie podmiot, np. państwo, samorząd czy firma. Wśród badanych w jego ramach czynników znajduje się m.in. stopień użycia przestrzeni na budynki czy rolnictwo lub wykorzystania zasobów oferowanych przez naturę – od drewna po łowiska. Na poziomie mikro, np. produktu, umożliwia oszacowanie i redukcję jego wpływu na środowisko. Na poziomie makro pozwala na sprawdzanie, czy wykorzystywanie zasobów naturalnych przez człowieka mieści się w obrębie zdolności regeneracyjnych planety.

Fot. Un-Splash, Marcin Jozwiak

Ślad węglowy – suma emisji gazów cieplarnianych, za który odpowiada poddawany analizie podmiot, np. państwo, samorząd czy firma. Element szerszego śladu środowiskowego, dzielony jest na trzy zakresy: pierwszy, w którym mierzone są emisje bezpośrednie zależne od samego podmiotu (np. z bezpośrednio do niego należących biur czy floty samochodowej), drugi, w którym zawierają się emisje z pozyskanej przez podmiot na własne potrzeby energii oraz trzeci – najszerszy – w którym uwzględnia się wszystkie emisje w łańcuchu wartości.

Współpraca międzysektorowa – poszukiwanie odpowiedzi na wyzwania (w tym środowiskowe) poza pojedynczym podmiotem, a nawet poza podmiotami pozostającymi w jego łańcuchach dostaw. W wypadku biznesu oznacza dialog z podmiotami takimi jak instytucje publiczne (centralne i samorządowe), organizacje pozarządowe czy środowiska naukowe. Udana współpraca tego typu opiera się na partnerskim traktowaniu wszystkich uczestników takiego dialogu – zaufaniu i przejrzystości komunikacji, poszanowaniu odrębności poszczególnych podmiotów, otwartości na krytykę oraz zmianę.

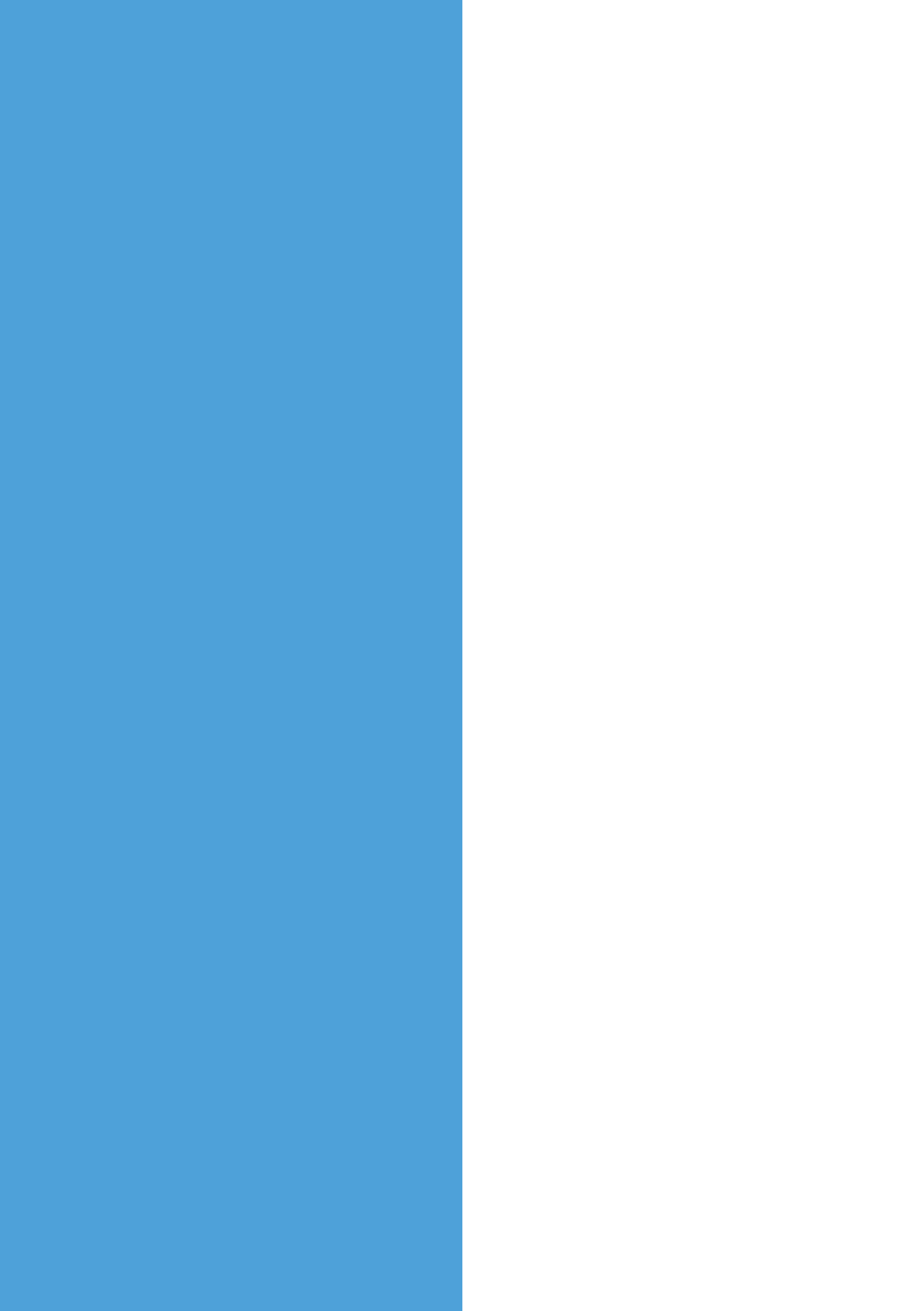
Zanieczyszczenia środowiska – czynniki przyczyniające się do pogorszenia stanu powietrza, wody czy gleby w wyniku ich uwolnienia oraz przekroczenia dopuszczalnych norm stężeń. Wśród zanieczyszczeń wygenerowanych przez człowieka i prowadzoną przez niego działalność gospodarczą wymienić można m.in. emisje gazów cieplarnianych, zlokalizowanych zanieczyszczeń powietrza (np. pyłów zawieszonych PM_{2,5} oraz PM₁₀), mikroplastiku, uwolnionych do środowiska antybiotyków czy nawozów sztucznych.

Zielone finanse – wspieranie działań prośrodowiskowych poprzez odpowiednie narzędzia ze strony sektora finansowego. Z jednej strony oznaczają one oferowanie nowych instrumentów bądź modyfikację już istniejącej oferty (np. wspieranie efektywności energetycznej we wspólnotach mieszkaniowych, korzystniejsze oprocentowanie przy zakupie mieszkania o wysokiej efektywności energetycznej), z drugiej – dezinvestycje, czyli wycofywanie się z finansowania „brudnych” aktywności gospodarczych, takich jak budowanie nowych mocy wytwórczych energii ze źródeł kopalnych.

Fot. Un-Splash, Pat Whelen

CENTRUM UNEP/GRID WARSZAWA

Od 1991 roku realizujemy w Polsce misję Programu Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska (UNEP), działając na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Wspieramy właściwe zarządzanie środowiskiem i ochronę różnorodności biologicznej. Propagujemy postawę odpowiedzialności za środowisko w społeczeństwie i w biznesie. Specjalizujemy się w pozyskiwaniu, przetwarzaniu i udostępnianiu informacji o środowisku oraz upowszechnianiu zastosowań nowoczesnych technologii informacyjnych, w tym systemów informacji geograficznej (GIS) i technologii satelitarnych.

Centrum działa jako jeden z kilku ośrodków globalnej sieci GRID (Global Resource Information Database – światowa baza danych o zasobach Ziemi) utworzonej przez UNEP w celu wzmocnienia efektywnego zarządzania zasobami środowiska. Swoje działania realizuje we współpracy z organizacjami i instytucjami krajowymi oraz zagranicznymi. Jest partnerem jednostek samorządowych, oświatowych oraz firm wdrażających politykę społeczną odpowiedzialności biznesu.

Więcej: www.gridw.pl

PARTNERSTWO SDGs „RAZEM DLA ŚRODOWISKA”

To nasza odpowiedź na potrzebę budowy w Polsce przyjaznego klimatu oraz możliwie najlepszych warunków dla realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju – szczególnie tych, które odnoszą się do kwestii środowiskowych.

Cele Zrównoważonego Rozwoju są treścią przyjętego we wrześniu 2015 roku przez ONZ globalnego planu na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, zwanego w skrócie Agendą 2030. Dokument ten wyznaczył 17 Celów (ang. Sustainable Development Goals - SDGs), których realizacja ma przyczynić się do budowy bardziej zrównoważonej przyszłości (a szczególnie do zniwelowania wszelkich nierówności społeczno-ekonomicznych) przy jednoczesnym rozwoju powiązanim z zachowaniem środowiska przyrodniczego w jak najlepszej kondycji i ograniczeniem negatywnych skutków zmian klimatu.

Jako organizacja pozarządowa, posiadająca wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów na rzecz środowiska, pragniemy być aktywnym partnerem mogącym w sposób kompetentny wskazać aktualne problemy i potrzeby środowiska, a także zaproponować konkretne działania, których wspólna realizacja służyłaby zarówno realizacji Celów, jak też rozwojowi organizacji i instytucji pozostających w Partnerstwie.

Więcej: <https://gridw.pl/partnerstwo>

Fot. Un-Splash, Li-An Lim

Projekty klimatyczne Centrum:

CLIMATE LEADERSHIP

Climate Leadership to program budujący społeczność liderów realnej zmiany w biznesie na rzecz przeciwdziałania nieodwracalnym zmianom zachodzącym na planecie, jakich wyrazem jest kryzys klimatyczny. Program wspiera działania podejmowane przez firmy w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej, łączący chcące zmieniać swe modele biznesowy firmy z przeszło 130-osobową społecznością ekspercką CL.

Więcej: www.climateleadership.pl

SUSTAINABLE LEADERS' HUB

Sustainable Leaders' Hub to cykl spotkań (webinarów) z udziałem ekspertów stanowiących społeczność programu Climate Leadership specjalizujących się w szerokim zakresie tematów związanych z klimatem i zrównoważonym rozwojem. W ich trakcie poszerzamy wiedzę osób uczestniczących na temat stanu środowiska, idei oraz praktyki zrównoważonego rozwoju oraz jej wdrażaniu do praktyki biznesowej.

Więcej: <https://climateleadership.pl/hub>

CLIMATE CONVERSATIONS

Climate Conversations to cykl dyskusji na temat klimatu, łączące podejście teoretyczne z praktycznym – dane o stanie środowiska z informacjami o ryzykach i wyzwaniach (m.in. zmieniającym się otoczeniem regulacyjnym czy innymi megatrendami mającymi wpływ na funkcjonowanie biznesu). Elastyczna formuła, dopasowana do potrzeb partnerów spotkań, pozwala na atrakcyjną dla grupy docelowej prezentację wpływu kwestii klimatycznych na biznes i społeczeństwo.

Więcej: <https://bit.ly/2QZmrpY>

KWADRANS Z KLIMATEM

„Kwadrans z klimatem” to podcast Centrum UNEP/GRID-Warszawa, stawiający sobie za cel poszerzanie wiedzy w zakresie kryzysu klimatycznego i sposobów na jego przezwyciężenie w krótkiej i przystępnej formie. W programie goszczą osoby zajmujące się tematem z perspektywy naukowej, biznesowej czy aktywistycznej. Mają różne perspektywy, ale łączy je jedno – chęć budowy przyjaznego dla ludzi i środowiska świata.

Więcej: <https://anchor.fm/centrum-unepgrid-warszawa>

